

Program seniorskej politiky mesta Spišská Belá

Zhrnutie

Program seniorskej politiky mesta Spišská Belá (ďalej aj „Program seniorskej politiky“ alebo „Program“) definuje verejnú politiku mesta Spišská Belá v prospech seniorov. Hlavnou ambíciou a poslaním tohto Programu seniorskej politiky je – za aktívnej účasti seniorov – zabezpečiť holistický prístup k seniorskej politike mesta tak, aby bolo možné v čo najvyššej možnej miere **zvyšovať kvalitu života seniorov v Spišskej Belej**.

Dokument sa vo svojej **I. kapitole** venuje **teoreticko-metodologickým aspektom problematiky seniorskej politiky** vo všeobecnosti. Uvádza právne základy fungovania seniorskej politiky na území mesta Spišská Belá a popisuje použité metodologické postupy spracovania tohto dokumentu.

V II. kapitole sa tento Program venuje **diagnostike situácie seniorov** (najmä na území mesta). Táto kapitola predstavuje analytickú časť dokumentu, v ktorej sú použité kvantitatívne aj kvalitatívne analytické metódy (oficiálne štatistické údaje zo Štatistického úradu SR, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, interné údaje mesta, dotazníkový prieskum, fokusové skupiny). Súčasťou tejto kapitoly je SWOT analýza, ako aj hlavné závery a odporúčania, ktoré vzišli z analýzy situácie seniorov v meste.

Analýza štatistických ukazovateľov a vývojových trendov v populácii mesta jasne poukazuje na starnutie obyvateľstva mesta, pričom počet (a aj podiel) seniorov v meste pomerne rýchlo rastie. **Kým celkový počet obyvateľov Spišskej Belej sa za ostatných 10 rokov takmer nezmenil, počet seniorov sa zvýšil až o 32 %** (zo 724 v roku 2015 na 954 v roku 2024). Podiel seniorov vo veku 65+ na celkovom počte obyvateľov mesta sa v tom istom období zvýšil o 3,4 p.b. (z 10,9 % na 14,3 %). Z hľadiska poskytovaných sociálnych služieb na území Spišskej Belej je pozitívnou skutočnosť, že len samotné mesto poskytuje až 6 druhov sociálnych služieb, pričom ďalšie sociálne služby poskytuje neverejný poskytovateľ. Na druhej strane, z pohľadu ekonomickej udržateľnosti je do budúcnosti výzvou skutočnosť, že mesto zo svojho rozpočtu na poskytovanie všetkých týchto sociálnych služieb po zúčtovaní všetkých príjmov a výdavkov dopláca až cca 200 000 € ročne (údaj za r. 2024).

Za výrazné pozitívum v záujme zvyšovania kvality života seniorov v Spišskej Belej možno považovať, že pre seniorov (a v spolupráci so seniormi) sa v meste počas roka organizuje množstvo rôznorodých aktivít a podujatí (voľnočasové, vzdelávacie, záujmové aktivity, medzigeneračné aktivity, školenia na úseku digitálnej gramotnosti, bezpečnosti a iné), pričom sa im zároveň poskytuje podpora v rôznej forme (napr. príspevky jubilantom, potravinové a hygienické balíčky, poskytovanie použitých, ale stále funkčných vecí). Všetky tieto aktivity / podporu realizuje / poskytuje tak samospráva mesta, ako aj viaceré organizácie (obecné, štátne, cirkevné, neziskové) a dobrovoľníci.

Výsledky anonymného dotazníkového prieskumu medzi seniormi poukazujú najmä na možnú nedostatočnú informovanosť seniorov o aktivitách organizovaných v meste, čo je potrebné riešiť skvalitnením informovania zo strany samosprávy (lepšia koordinácia, využívanie širšieho spektra komunikačných kanálov). Na druhej strane, z výsledkov fokusových skupín vyplýva dobrá informovanosť o aktivitách v meste, výrazne prevažuje spokojnosť s rôznorodosťou a množstvom organizovaných aktivít počas roka, ako aj s podporou samosprávy v prospech seniorov.

III. kapitola tohto Programu predstavuje jeho **strategickú a implementačnú časť**, pričom definuje stratégiu seniorskej politiky mesta Spišská Belá do roku 2030. Stratégia je postavená na výsledkoch analytickej časti Programu, pričom zohľadňuje názory / podnety / želania seniorov, ako aj ďalších obyvateľov mesta a iných aktérov, zainteresovaných v seniorskej politike mesta.

Stratégia definuje **hlavný cieľ**, ktorým je „*Vytvoriť podmienky pre dôstojný, bezpečný, aktívny a kvalitný život seniorov na území mesta Spišská Belá, so zohľadnením ich rôznorodých potrieb a životných situácií*“. Naplnenie tohto hlavného cieľa bude dosiahnuté prostredníctvom naplnenia súboru **špecifických cieľov** podľa oblastí, v ktorých sa plánujú intervencie. Stratégia definuje spolu **7 oblastí**, v rámci ktorých sa budú realizovať rôzne intervencie (aktivity, podpora v prospech seniorov): **Ekonomická bezpečnosť, Zdravie, Starostlivosť v mieste bydliska, Bezpečnosť v mieste bydliska, Voľný čas, Vzdelávanie a Bývanie**.

Pre každú z týchto oblastí je zadefinovaný jeden alebo viacero špecifických cieľov. Veľmi dôležitým pre úspešné naplnenie stratégie je zároveň **horizontálny cieľ**, splnenie ktorého bude pozitívne pôsobiť na plnenie špecifických cieľov v jednotlivých oblastiach: „*Aktívne zapojiť seniorov do tvorby a usmerňovania seniorskej politiky mesta Spišská Belá*“.

Všetky ciele tejto stratégie seniorskej politiky majú zadefinované **merateľné ukazovatele**. Pre hlavný boli zadefinované kľúčové výkonnostné ukazovatele stratégie, pre horizontálny cieľ boli zadefinované ukazovatele horizontálneho cieľa a pre špecifické ciele bola zadefinovaná sústava ukazovateľov špecifických cieľov.

Tento dokument je výstupom cezhraničného projektu INTERREG pod názvom „Samospráva pre seniorov“, ktorého partnermi sú: Malopoľské vojvodstvo (vedúci partner), Prešovský samosprávny kraj (hlavný cezhraničný partner) a lokálni partneri: mesto Spišská Belá, mesto Stará Ľubovňa, mesto Limanowa (PL) a gmina Stary Sacz (PL). Proces tvorby dokumentu prebieha od jari 2025, vytvorenie finálnej verzie dokumentu sa plánuje na jeseň 2026.

Tvorcom Programu seniorskej politiky mesta Spišská Belá je podporný expert mesta v rámci projektu Samospráva pre seniorov, Radomír Babiak, a to za aktívnej spolupráce zamestnancov mesta Spišská Belá (najmä Anna Mlaková a Erika Šelepová) a za facilitácie a metodickej podpory strategických expertov projektu, ktorými boli: Jacek Kwiatkowski a Marcin Papuga (obaja za vedúceho partnera projektu) a Jitka Franduličová (za PSK).